

Sygn. akt V CSK 374/20

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa (...) Zakładu Ubezpieczeń na Życie S.A. w W.
przeciwko Związkowi Zawodowemu Pracowników (...) w K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 grudnia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 12 lutego 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz adwokata K. K. kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 lutego 2020r., Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację pozwanego Związku Zawodowego Pracowników (...) w K. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 6 marca 2019 r. zasądającego od pozwanego na rzecz powoda (...) Zakładu Ubezpieczeń na Życie Spółki Akcyjnej w W. kwotę 78 556,64 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 kwietnia 2018 r. tytułem nieopłaconych składek z ubezpieczenia grupowego pracowniczego.

Od wyroku Sądu drugiej instancji, skargę kasacyjną złożył pozwany. Wnosząc o jej przyjęcie do rozpoznania wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące oceny, czy doszło do skutecznej konwalidacji *per facta concludentia* umowy zawartej uprzednio na piśmie z naruszeniem zasady reprezentacji łącznej pozwanego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżących, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego

orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, niepubl.).

Zagadnienie prawne przedstawione przez skarżącego nie spełnia tych wymagań. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania pozwany przedstawił własny pogląd prawny w opozycji do stanowiska Sądu drugiej instancji. W takim ujęciu zagadnienie prawne ma silnie kazuistyczny charakter i sprowadza się do kwestionowania prawidłowości stosowania - w okolicznościach sprawy - art. 38 w zw. z art. 39 k.c., 58 k.c. i art. 103 k.c. w związku z art. 9 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych.

Ponadto, w sprawie nie zaistniał w ogóle problem potwierdzenia umowy zawartej uprzednio na piśmie z naruszeniem zasady reprezentacji łącznej pozwanego. Odróżnienia bowiem wymaga konkludentne potwierdzenie zawarcia umowy od jej zawarcia *per facta concludentia*. Z wiążącej Sąd Najwyższy podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.) wynika, że jedynie wniosek ubezpieczeniowy został podpisany niezgodnie z zasadami reprezentacji. Całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego doprowadził natomiast Sąd Apelacyjny do przekonania, że umowa ubezpieczenia pracowniczego P. została skutecznie zawarta *per facta concludentia* – czego pozwany przed Sądem pierwszej instancji nie kwestionował. Przemawiało za tym jej wykonywanie przez obie strony oraz postawa skarżącego, który przystąpił do sprawy karnej przeciwko K. K. skazanej za przywłaszczenie składek ubezpieczeniowych w charakterze oskarżyciela posiłkowego i prowadzi postępowanie egzekucyjne przeciwko niej na podstawie wyroku wydanego w sprawie karnej, nakładającego na nią obowiązek naprawienia szkody przez zapłatę na jego rzecz kwoty 102.977,78 zł.

Ponadto przepisy kodeksu cywilnego nie przewidują wymogu zachowania formy pisemnej dla złożenia zakładowi ubezpieczeń oferty zawarcia umowy ubezpieczenia ani oświadczenia o jej przyjęciu. Zawarcie umowy ubezpieczenia następuje więc - w świetle przepisów k.c. - w chwili złożenia przez ubezpieczającego oferty i jej przyjęcia przez ubezpieczyciela, przy czym wola tych podmiotów może być wyrażona przez każde takie ich zachowanie, które ujawnia ich wolę w sposób dostateczny (art. 60 k.c.). Dla skuteczności zawarcia umowy ubezpieczenia nie jest więc wymagana żadna kwalifikowana forma (por. m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 1935 r., C.II. 2267/34, Zb. Urz. 1935, poz. 310 i z dnia 16 listopada 2006 r., II CSK 181/06, Izba Cywilna 2007, nr 12, s. 45).

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego stwierdzono, że czynnością prawną osoby prawnej dokonaną *per facta concludentia* są takie zachowania skierowane do osób trzecich, które w normalnym toku postępowania należą do kompetencji organu uprawnionego do reprezentacji tej osoby, a ich podejmowanie usprawiedliwia przyjęcie, że dzieje się tak zgodnie z wolą osób uprawnionych do składania oświadczeń woli w imieniu osoby prawnej. Wola członków organu osoby prawnej, którzy dokonują w jej imieniu czynności prawnej, może być wyrażona przez każde zachowanie tych osób wyrażające ich wolę w sposób dostateczny, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie (por. m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 5 września 1959 r., 2 CR 812/58, OSN 1960, nr 4, poz. 107, z dnia 26 września 2008 r., V CSK 108/08, OSNC – ZD 2009, nr D, poz. 90, i z dnia 14 marca 2014 r., II CSK 160/13, OSNC – ZD 2015, nr B, poz. 30).

Niezależnie od powyższego zagadnienie sformułowane przez skarżącego było wielokrotnie analizowane w doktrynie i judykaturze. W nowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominowało stanowisko - jeszcze przed nowelizacją art. 39 k.c. ustawą z dnia 9 listopada 2018 r. (Dz.U. poz. 2244) - że podobieństwo instytucji organu osoby prawnej i pełnomocnictwa, przemawia za stosowaniem w drodze analogii art. 103 § 1 i 2 k.c. w zakresie nienormowanym przepisami szczególnymi do umów zawartych w imieniu osoby prawnej przez osoby działające w charakterze organu osoby prawnej bez kompetencji do tego lub przy niedopełnieniu wymogów

reprezentacji łącznej (por. m.in. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 r., III CZP 31/07, OSNC 2008, nr 2, poz.14 i z dnia 30 maja 1990 r., III CZP 8/90, OSNC 1990, nr 10 – 11, poz.124, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2012 r., III CZP 76/12, OSNC 2013, nr 6, poz. 72 oraz orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2007 r., III CSK 360/06, BSN 2007, nr 6, s.13, z dnia 5 lutego 2009 r., I CSK 297/08, OSN 2009, nr C, poz. 86, z dnia 2 marca 2012 r., I UK 300/11, niepubl., z dnia 26 kwietnia 2013 r., II CSK 482/12, niepubl., z dnia 22 stycznia 2014 r., III CSK 33/13, MoP 2016, nr 18, s. 34, i z dnia 14 czerwca 2017 r., IV CSK 657/16, niepubl.). Nie zachodzi zatem potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie §16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 6 oraz § 4 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2019r., poz.18).